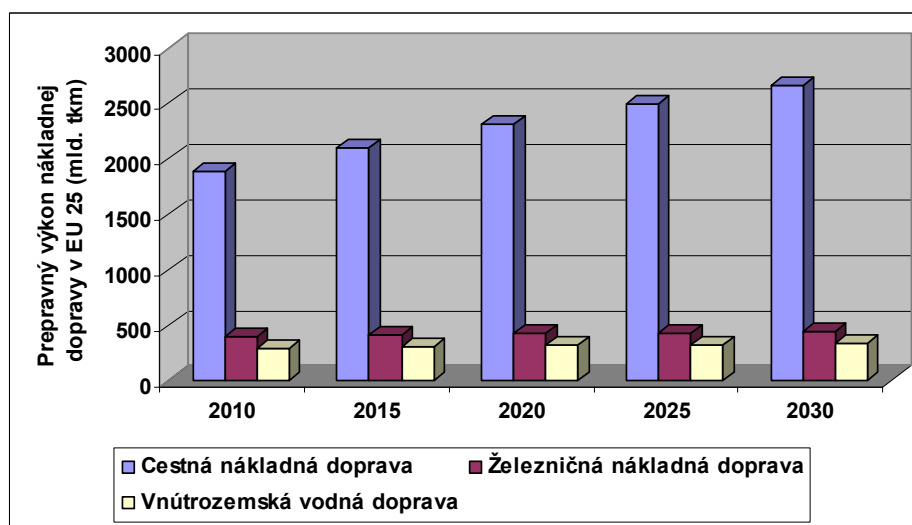

REGULÁCIA CESTNEJ DOPRAVY PROSTREDNÍCTVOM EMISNÝCH ZÓN

Prof. Ing. Jozef Gnap, PhD.
Žilinská univerzita v Žiline
e-mail: Jozef.Gnap@fpedas.uniza.sk

1. Úvod

Cestná nákladná doprava bude aj podľa prognóz EÚ do roku 2030 narastať (pozri obr. 1). Cestná nákladná doprava je stále regulovaná a systém regulácie sa presúva od prepravných povolení do vstupu do EÚ na reguláciu cestou emisných limitov a ich využívania. V oblasti mýtnych poplatkov sú znevýhodňované vozidlá s emisným limitom Euro 1 a nižšie. V oblasti dane z motorových vozidiel je to znevýhodňovanie neekologických vozidiel. Bohužiaľ v SR je preferencia ekologických vozidiel veľmi nízka [1]. Schválené sadzby mýta v SR majú len minimálnu preferenciu ekologických vozidiel. Úplne novým systémom regulácie v Európe je vytváranie ekologických resp. nízko-emisných zón.

Zdroj: Spracovanie autorom na základe údajov: European Energy and Transport, Trends to 2030, Európska komisia 2006

Obr. 1 Prognóza vývoja prepravného výkonu nákladnej dopravy v krajinách EÚ 25 (mld. tkm)

2. Berlínska ekologická zóna

Z dôvodu neustáleho zvyšovania hodnôt emisií budú musieť vozidlá od r. 2008 spĺňať zvláštne emisné limity, aby im bol umožnený vjazd do centra Berlína. Bude zavedená tzv. ekologická zóna.

Ekologická zóna predstavuje oblasť, do ktorej majú prístup len vozidlá (osobné alebo nákladné), ktoré spĺňajú určité emisné štandardy (obr. 2). Vozidlám, ktoré tieto

limity nespĺňajú, nebude umožnený vjazd do tejto zóny. Ekologická zóna pokrýva oblasť asi 88 km² vnútornej časti Berlína, v ktorej žije približne 1 milión obyvateľov, z celkového počtu 3,4 miliónov. Zóna bude zavádzaná postupne v dvoch fázach v rokoch 2008 a 2010. Vozidlá pohybujúce sa v ekologickej zóne musia byť označené „nízkoemisnými“ nálepkami (tab. 1 a 2).

Kto smie jazdiť cez ekologickú zónu v Berlíne?

1. stupeň od 1.1. 2008

Vozidlá (nákladné a osobné) musia spĺňať požiadavky emisnej triedy 2 (Euro 2) podľa aktuálnych národných značkovacích schém. Vjazd bude umožnený vozidlám s červenou, žltou a zelenou nálepkou.

2. stupeň od 1.1.2010

Vjazd do zóny bude umožnený len vozidlám emisnej triedy 4 (Euro 4)- so zelenou nálepkou.

Tab. 1 Rozdelenie vozidiel do emisných tried a ich označenie [2]

Emisná skupina	1	2	3	4
Označenie	Bez označenia			Miesto pre registračné číslo
Požiadavky pre naftové vozidlá	Euro 1 a horší	Euro 2 alebo Euro 1 + filter	Euro 3 alebo Euro 2 + filter	Euro 4 alebo Euro 3 + filter
Požiadavky pre benzínové vozidlá	Bez 3-cestného katalyzátora			Euro 1 s regulovaným katalyzátorom alebo lepší

Tab. 2 Tabuľka pre určenie emisnej triedy na základe dňa registrácie

Emisný štandard	Emisná skupina	Prvá registrácia osobného vozidla	Prvá registrácia nákladného voz., autobusu	plaketa
		Naftový motor		
Euro 1 alebo horšie	1	pred 01.01.1997	pred 01.10.1996	žiadna
Euro 2	2	od 01.01.1997 do 31.12.2000	od 01.01.1996 do 30.09.2001	červená
Euro 3	3	od 01.01.2001 do 31.12.2005	od 01.10.2001 do 30.09.2006	žltá
Euro 4	4	od 01.01.2006	od 01.10.2006	zelená

Nálepky označujúce kategóriu vozidla sú platné celonárodne v akejkoľvek ekologickej zóne, a teda je možné si ich zaobstaráť kdekoľvek. Cena nálepky nie je stanovená žiadnou vyhláškou. V Berlínskej registračnej kancelárii je možné ich zakúpiť

za poplatok 5 EUR. Táto cena pokrýva náklady na výrobu a súvisiacu administratívu. Nálepka je pre jednotlivé vozidlá vydaná len raz a platí na neobmedzenú dobu.

Obr. 2 Územná platnosť Berlínskej ekologickej zóny

2. Nízko-emisná zóna v Londýne

Londýnska nízko-emisná zóna (Low Emission Zone – LEZ) nadobudne platnosť už 4. februára 2008 a bude platná pre nákladné automobily a autobusy.

Európske vozidlá, ktoré spĺňajú emisné normy zóny alebo majú nárok na výnimku či 100 % zľavu, sa musia zaregistrovať u dopravnej organizácie Transport for London (TfL), pokiaľ plánujú touto zónou prechádzať. Všetky európske vozidlá, ktoré nespĺňajú emisné normy nízko-emisnej zóny, budú musieť za jazdu vo vnútri zóny zaplatiť denný poplatok vo výške 200 GBP. Ak nebude za vozidlo, ktoré nespĺňa normy uhradený poplatok, bude prevádzkovateľovi udelená denná pokuta vo výške 1000 GBP. Všetky udelené pokuty budú vymáhané prostredníctvom určenej európskej agentúry pre vymáhanie pohľadávok. Zóna bude v platnosti celoročne 24 hodín denne. Pravidlá zóny sa nevzťahujú na osobné vozidlá, motocykle, malé dodávky (o maximálnej hmotnosti prázdneho vozidla do 1,205 t).

V snahe zaistiť maximálne zlepšenie ovzdušia bude nízko-emisná zóna zahŕňať väčšinu Veľkého Londýna (obr. 4). Akákoľvek menšia oblasť by neprinesla potrebné zlepšenie. Nízko-emisná zóna nebude zahŕňať M 25, i keď prechádza vo vnútri hraníc tejto zóny. Vodiči môžu používať M 25 ako obchádzku, pokiaľ sa chcú zóne vyhnúť. Do projektu budú zahrnuté niektoré diaľnice a hlavné ťahy. Webová stránka www.tfl.gov.uk/lezlondon obsahuje mapu, na ktorej si môžu vodiči skontrolovať, kadiaľ prechádzajú hranice zón a ktoré cesty do nej patria.

Na vjazd do zóny vodičov upozornia informačné tabule po stranách vozovky (obr. 3). Na hraniciach nebudú žiadne závery ani stanice pre vyberanie mýta. Zóna bude

sledovaná statickými a mobilnými kamerami, ktoré budú automaticky snímať evidenčné čísla vozidiel prechádzajúcim jej územím a porovnávať ich s databázou registrovaných vozidiel, ktoré buď spĺňajú emisné normy zóny, sú vyňaté, či bol u nich uplatnený nárok na oslobodenie od platenia denného poplatku, alebo za ktoré bol poplatok zaplatený.

Obr. 3 Informačné tabule označujúce začiatok nízkoemisnej zóny

V prípade vozidiel registrovaných mimo Veľkú Britániu (platí aj pre vozidlá registrované v Severnom Írsku) bude táto databáza zahŕňať údaje o vozidlách registrovaných u TfL. Ak bude evidenčné číslo vozidla nájdené v databáze TfL, dôjde k automatickému vymazaniu fotografickej snímky vozidla.

- územie nízko-emisnej zóny
- územie preľudnenej & nízko-emisnej zóny
- územie mimo emisnej zóny

Obr. 4 Rozsah nízko-emisnej zóny v Londýne

Časový plán zavedenia nízko-emisnej zóny v Londýne

Zavedenie zóny bude realizované vo fázach od 4. februára 2008 do januára 2012.

1.fáza - Nízko-emisná zóna začne fungovať od 4. februára 2008 a bude sa týkať len naftových nákladných vozidiel o hmotnosti nad 12 t. Tie budú musieť spĺňať

normu Euro III pre pevné častice. Patria sem vozidlá s naftovým motorom a s celkovou hmotnosťou nad 12 t.

2.fáza - Od júla 2008 bude jej platnosť rozšírená na vozidlá s naftovým motorom a s celkovou hmotnosťou od 3,5 do 12 ton. Táto norma bude platiť aj pre autobusy s naftovým motorom a s viac než ôsmimi sedadlami plus sedadlom pre vodiča, ktorých hrubá hmotnosť presahuje 5 ton.,

3.fáza - Od októbra 2010 sa bude norma Euro III pre pevné častice tiež vzťahovať na vozidlá s naftovým motorom a s celkovou hmotnosťou od 1,205 do 3,5 ton a na motorizované obytné vozidlá a sanitky s hrubou hmotnosťou od 2,5 do 3,5 ton. Ďalej bude platiť pre mikrobuses s naftovým motorom, definované ako osobné vozidlá s viac než ôsmimi sedadlami plus sedadlom vodiča, ktorých celková hmotnosť nedosahuje 5 ton.

4.fáza - V roku 2012 dôjde k sprísneniu emisných noriem v zóne. Od januára 2012 budú musieť všetky nákladné automobily a autobusy spĺňať normu Euro IV. pre pevné častice, aby mohli nízko-emisnou zónou prechádzať bez poplatku.

Ak bude preukázané, že vozidlá spĺňajú normu Euro III pre pevné častice a sú zaregistrované u TfL, nebudú podliehať poplatku nízko-emisnej zóny. Vozidlá, ktoré požadovanú normu nespĺňajú, je možné upraviť namontovaním príslušných zariadení – filtrov, a pod. Niektoré vozidlá s certifikáciou pre Euro II a Euro I, zaregistrované pred 1. októbrom 2001, môžu mať dostatočne nízke emisie pevných častíc, teda spĺňajú normu Euro III pre pevné častice bez modifikácie [4].

Povinnosti pre prevádzku vozidiel registrovaných mimo Veľkej Británie, pre vstup do nízko-emisnej zóny

Všetci prevádzkovatelia nákladných vozidiel, autobusov, autokarov, veľkých dodávok, mikrobuses a ostatných špecializovaných vozidiel odvodených od nákladných vozidiel a dodávok, ktoré spĺňajú emisné normy zóny, ale ktoré nie sú registrované vo Veľkej Británii (vrátane vozidiel registrovaných v Severnom Írsku), budú musieť svoje vozidlá zaregistrovať u TfL, aby mohli zónou prechádzať bez platenia denného poplatku. Je to nutné preto, že bez registrácie nemôže TfL stanoviť, či vozidlo spĺňa emisné normy zóny. Registračné formuláre sú k dispozícii na internetových stránkach www.tfl.gov.uk/lezlondon

Niektoré vozidlá registrované mimo Veľkej Británie môžu mať tiež nárok na oslobodenie od platenia denného poplatku alebo na vyňatie. Pokiaľ chcú prevádzkovatelia vozidiel, na ktoré sa zóna vzťahuje a ktoré nespĺňajú jej emisné normy, prechádzať zónou po 4. februári 2008, musia svoje vozidlá upraviť tak, aby emisné limity spĺňali. V opačnom prípade budú musieť platiť denný poplatok. Podrobný prehľad všetkých typov vozidiel, ktoré musia spĺňať emisné normy zóny a termínov, od kedy tak musia urobiť, je uvedený tabuľke 1.

Spôsob zaplataenia denného poplatku za vozidlo nespĺňajúce emisné normy zóny

Prevádzkovatelia vozidiel, ktoré nespĺňajú emisné normy zóny, budú musieť za každý deň, ktorý prechádzajú zónou zaplatiť poplatok vo výške:

- 200 libier za nákladné vozidlá a autobusy a všetky ostatné vozidlá nad 3,5 t od roku 2008,
- 100 libier za minibusy (pod 5 t), veľké nákladné vozidlá a všetky ostatné vozidlá pod 3,5 t od začiatku októbra 2010.

Od 29. novembra 2007 bude možné si jazdu zónou predplatiť. Platbu je možné realizovať už 64 pracovných dní pred plánovanou jazdou, v deň jazdy alebo najneskôr do polnoci v prvý pracovný deň po dni, kedy bola jazda zónou uskutočnená.

4. Záver

Ako je z príspevku zrejmé veľké mestské aglomerácie idú robiť kroky k obmedzeniu používania najmä neekologických nákladných vozidiel a autobusov vybavených naftovými motormi. Najmä pevné častice vo výfukových plynch týchto vozidiel sú zdrojov zvyšovania prašnosti v mestských aglomeráciách. Uvedená regulácia sa dotkne v Londýne aj autobusov, čo nepriamo znamená podporu železničnej osobnej doprave. Je na nej ako ju využije. Bohužiaľ, uvedené riešenie je len čiastočné riešenie. Množstvo exhalátov závisí aj od spotreby automobilov nielen od emisnej triedy a tá je vysoká aj u veľkých osobných automobilov, ktoré sa využívajú v mestskej premávke, hoci ich určenie je úplne iné. V SR sa bohužiaľ stále neprijali adekvátne kroky k znevýhodneniu starých a neekologických vozidiel nákladnej dopravy. Uvoľnenie dovozu ojazdených automobilov do SR od 1.1.2008 bude ďalší problémový bod, ktorý vytvára ako celok negatívny vývoj v oblasti cestnej dopravy v SR. Je otázka času, kedy aj v SR napr. v Bratislave budeme vyhlasovať nízko-emisné zóny?

Článok vznikol v súvislosti s riešením projektu VEGA 1/3786/06 Fiškálna decentralizácia a zmeny v legislatíve EÚ a jej vplyv na financovanie a kvalitu hromadnej osobnej dopravy v SR.

Literatúra:

- [1] Uznesenie vlády SR č. 445/2005 Dopravná politika Slovenskej republiky do roku 2015.
- [2] <http://www.berlin.de/sen/umwelt/luftqualitaet/de/luftreinhalteplan/umweltzone/allgemeines.shtml>
- [3] www.tfl.gov.uk/lezlondon
- [4] European Energy and Transport, Trends to 2030, Európska komisia 2006

 **LOGISTICKÝ
MONITOR**

Internetové noviny pre rozvoj
logistiky na Slovensku.
ISSN: 1336-5851